Year - April - 2024

MA - Sem - III

Marathi / English

History

Pages - (23)

MA - Sem III

(२ तास) एकूण गुण : ६०

(१) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. महानगरीय साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून त्यांच्या जीवनशैलीचे विशेष सविस्तर लिहा. १५

किंवा

(ब) महानगरीय साहित्याचे तात्त्विक विवेचन करा.

२. (अ) दलित व ग्रामीण साहित्याच्या तुलनेत महानगरीय साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा. १५

किंवा

(ब) महानगरीय साहित्यातून व्यक्त होणारे अनुभवविश्व, घटना व भाषाशैली निवडक उदाहरणांच्या आधारे सविस्तर लिहा. १५

३.(अ) भाऊ पाध्ये यांची कथा नातेसंबंधातील ताणबाणे मांडते, या विधानाची सांगोपांग चर्चा करा. १५

किंवा

(ब) विस्थापन आणि स्थलांतर या गोष्टी 'काय डेंजर वारा सुटलाय ' या नाटकाच्या केंद्रस्थानी आहेत, संदर्भात चर्चा करा.

४.टिपा लिहा. (प्रत्येक गटातील एक) १५

'अ' गट

(१) महानगरातील बदलता मध्यमवर्ग

(२) एक महानगरीय संवेदन : परात्मता

'ब' गट

(१) महानगरीय जीवनशैली

(२) महानगरीय वातावरण - स्थलावकाश

'क' गट

(१) 'भाऊ पाध्ये यांच्या श्रेष्ठ कथां' मधील बेबी

(२) 'काय डेंजर वारा सुटलाय' सत्यविजय

*****



X51Y51DAD6X51Y51DAD6X51Y51DAD6X51Y51DAD6

MA – marathi – sem III

वेळ २ तास. गुण.६०

**सूचना १)सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.**
**२)अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्या**

प्रश्न.१. अ. दलित साहित्य म्हणजे काय? दलित साहित्य संकल्पने विषयीच्या विविध भूमिका स्पष्ट करा. **गुण.१५**

**किंवा**

ब. दलित साहित्याच्या प्रेरणा व व्याख्या स्पष्ट करा.

प्रश्न.२. अ. दलित साहित्य चळवळीची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा. **गुण.१५**

**किंवा**

ब. दलित साहित्य चळवळीचा सामाजिक, सांस्कृतिक व राजकीय चळवळीशी असलेला अनुबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न.३. अ. दया पवार यांच्या 'कोंडवाडा' या काव्यसंग्रहाची भाषाशैली स्पष्ट करा. **गुण.१५**

**किंवा**

ब. शरण कुमार लिंबाळे यांच्या 'सनातन' कादंबरीचे कथानक थोडक्यात लिहा.

प्रश्न.४. टिपा लिहा. (प्रत्येक गटातील एक.) **गुण.१५**

गट.१. अ. दलित साहित्यातील सामुहिकता

**किंवा**

ब. दलित साहित्यातील आत्मभान

गट.२. अ. दलित साहित्यातील क्रांतीप्रवणता

**किंवा**

ब. दलित साहित्यातील वेदना

गट.३. अ. 'कोंडवाडा' चे वेगळेपण

**किंवा**

ब. 'सनातन' मधील भीमनाक

**********



4DB6E746A5A65D0D23D3E8584B2DC303

(3)

MA - Marathi – Sem III

[वेळ: २ तास] [ गुण:६०]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. **सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.**
२. **अंतर्गत पर्याय लक्षात घ्या.**

प्र. १ अ) ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. (१५)

**किंवा**

ब) ग्रामीण साहित्य निमित्तीच्या प्रेरणाचा परामर्श घ्या.

प्र. २ अ) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील ग्रामीण जीवनाचे चित्रण ग्रामीण साहित्यातून कसे व्यक्त झाले, ते स्पष्ट करा. (१५)

**किंवा**

ब) स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रामीण साहित्याचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र. ३ अ) बाबुराव जगताप यांच्या 'विजेने चोरलेले दिवस ' या कांदबरीतून ग्रामीण समाज जीवनाचे चित्रण कसे झाले, ते स्पष्ट करा. (१५)

**किंवा**

ब) 'खुरपं' या कथा संग्रहातून ग्रामीण समाज वास्तव व्यक्त होते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्र. ४ अ) खालील प्रत्येक गटातील एक टिप सोडवा. (१५)

**गट 'अ'**

१) ग्रामीण संस्कृती
२) ग्रामीण समाज व्यवस्था

**गट 'ब'**

१) जागतिकीकरणाचा ग्रामीण जीवनावरील परिणाम
२) ग्रामीण कथा

**गट 'क'**

१) 'विजने चोरलेले दिवस' मधील भाषा
२) 'माचुळी' कथेचे आशय सूत्र

**********



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5AE59C

(4)

MA- Marathi - Sem III

(२ तास) एकूण गुण : ६०

(१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१ (अ) साहित्यकृतीचे वर्गीकरण म्हणजे काय ते सांगून नाटक या साहित्यप्रकारांची संकल्पना स्पष्ट करा. १५

किंवा

(ब) नाटकाची भारतीय व पाश्चात्य परंपरेतील व्याख्या सांगून ॲरिस्टॉटलची नाट्यसंकल्पना थोडक्यात लिहा.

२.(अ) नाटकाच्या भाषिक व अभाषिक घटकांचे महत्त्व अधोरेखित करा. १५

किंवा

(ब) नाटकाच्या विविध प्रकारांची माहिती सांगून मेलोड्रामा या नाट्यप्रकाराचे ठळक वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

३.(अ) 'एकच प्याला' हे नाटक दारूबंदी विषयीचे नाटक आहे काय याविषयी चर्चा करा. १५

किंवा

(ब) 'घाशीराम कोतवाल' या नाटकाची एक सामाजिक नाटक म्हणून चर्चा करा.

४.टिपा लिहा. (प्रत्येक गटातील एक) १५

'अ' गट

(१) नाट्यबीज

(२) नाटकाचे संविधान

'ब'गट

(१) विधीनाट्य

(२) नवपारंपरिक संगीत नाटक

'क' गट

(१) सुधाकरची शोकांतिका

(२) घाशीराम कोतवाल : एक व्यक्तिरेखा

*****



954C92BCF612CDE4BEB7E3A7F8003D3E

111- Marathi- Sem III

वेळ २ तास. गुण ६०

**सूचना १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.**
**२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.**

प्रश्न १ ला. आदिवासी साहित्य स्वरूप व संकल्पना स्पष्ट करा. **गुण १५**

**किंवा**

आदिवासी साहित्य चळवळीचे महत्त्व विशद करा.

प्रश्न २ रा. आदिवासी कवितेचे स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा. **गुण १५**

**किंवा**

भुजंग मेश्राम व चामुलाला राठवा यांच्या कवितेतील आदिवासी जीवन घडवा.

प्रश्न ३ रा. आदिवासी कादंबरी लेखनाची परंपरा विशद करा. **गुण १५**

**किंवा**

'भिवा फरारी' कादंबरीतील जीवनदर्शन घडवा.

प्रश्न ४ था. टीपा लिहा. (प्रत्येक गटातील एक) **गुण १५**

**गट 'अ'**

आदिवासी साहित्याच्या प्रेरणा

**किंवा**

आदिवासी सामाजिक जीवन

**गट 'ब'**

आदिवासी कवितेची भाषा

**किंवा**

उषाकिरण आत्राम यांच्या कवितेतील आदिवासी जीवन

**गट 'क'**

आदिवासी कादंबरीचे विशेष

**किंवा**

'भिवा फरारी' कादंबरीतील भाषाशैली

---



C66BA4E19AE80952A80AE3C88D34095A

MA - sem III - English

**Time: 2 Hours** **Marks: 60**

**NB: All questions are compulsory**
**All questions carry equal marks**

Q 1. a) Explain Kachru's three-circle model and its significance.

**OR**

b) How does specific language proficiency differ from general language proficiency? Discuss.

Q. 2. a) Define Structural Approach. What are the principle objectives of the Structural approach to English Language Teaching?

**OR**

b) Discuss the different methods of English Language Teaching

Q.3. a) Distinguish between the acts of hearing and listening, and provide examples to illustrate the different barriers that can hinder effective listening.

**OR**

b) Critically evaluate the role of various ICT practices employed in English Language Teaching

Q. 4. a) Explain in detail the features and purpose of English for Academic Purposes, English for General Purposes and English for Special Purposes.

**OR**

b) Write a detailed note on the types of test formats.

**********



954C92BCF612CDE4BEB7E3A7F81FD838

(7)

**Paper / Subject Code: 99699 / English: World Literature Today**

MA - English - Sem III

**Time: 2 Hours** **Marks: 60**

**NB: All questions are compulsory**
**All questions carry equal marks**

Q.1. a) "Maslowska articulates poverty, colonial injustice and social rejection through discourse of journey in her play *A Couple of Poor, Polish-Speaking Romanians*." Justify

**OR**

b) "Liz Carlson's Blogs are about the experiences as a solo female traveller." Comment

Q.2. a) Analyse Claudia Pinero's *Thursday Night Widows* as a novel with distorted morality of its characters.

**OR**

b) Examine the themes in Instagram poetry prescribed for your study

Q.3. a) Discuss in detail the theme of the novel *The Red haired woman.*

**OR**

b) Examine how Grace Ogot brings out the themes of violence, tradition, modernity, and gender roles in "Green leaves".

Q.4. a) "*I am Malala* is an evocative account of Malala's grit and determination to stand up for education of girls in a conservative society." Justify.

**OR**

b) Explain the features of south Asian poetry with reference to poems prescribed for your study

**********



C66BA4E19AF80952A80AE3C88D120532

(8)

MA - English - Sem III

**Time: 2 hours** **Marks: 60**

**N.B. 1) All questions are compulsory**
**2) All questions carry equal marks**

Q.1. a) Trace the development of Indian English novel since its beginning to 1947 with reference to themes, concerns and techniques.

**OR**

b) Discuss the impact of Modernism in fiction and poetry of Indian literature in English.

**OR**

c) What do you mean by Postmodern Indian English fiction? Substantiate your answer with relevant examples.

Q.2. a) Comment on the portrayal of male characters in Bankim Chandra Chatterjee's *Rajmohan's Wife*.

**OR**

b) How does Shashi Deshpande bring out the theme of silence and struggle of women in *That Long Silence*?

Q. 3 a) "*The Big Fat City* presents the struggles of women." Discuss.

**OR**

b) Critically analyse the title, plot-construction and themes of Pratap Sharma's *Sammy!*

Q.4. a) Explain Sri Aurobindo's philosophy and spirituality as reflected in the poems prescribed for your study.

**OR**

b) Analyse the themes present in A. K. Ramanujan's poems prescribe for your study.

**********



9F96E3C1CD55D8359CF8CE7B71B829D0

**Time: 2 Hours** **Marks: 60**

**NB: All questions are compulsory**
**All questions carry equal marks**

Q.1.A) "Covid-19 pandemic opened analyses and insights into articulations of pandemic in film and literature." Comment with suitable illustrations

OR

Q.1.B) Discuss the factors responsible for the emergence of a genre called Pandemic literature and its impact on the writing and production of literature.

Q.2.A) Discuss in detail the relevance of Pandemic literature in the contemporary world analyzing some of the works you have learnt.

OR

Q.2.B) Analyze how Christina Rossetti's "The Plague" evokes the horror of the contagion as it spreads very fast .

Q.3.A) Explain the themes of love, loss and alienation in Mary Shelley's *The Last Man*

OR

Q.3. B) "Albert Camus' *The Plague* is a testimony of human resilience and response to catastrophe". Discuss

Q.4. A) Elaborate on Larry Kramer's play *The Normal Heart* as a poignant drama about the politics and prejudice around infectious disease.

Or

Q.4.B ). Comment on how Naomi Wallace's play *One Flea Spare* deals with the clash of cultural, social, and sexual boundaries against the backdrop of 17th century plague in London.

**********



X51Y645445X51Y645445X51Y645445X51Y645445

**Paper / Subject Code: 99694 / English: American Literature**

MA - English - Sem III

**Time: 2 hours** **Marks: 60**

**NB: All questions are compulsory**

**All questions carry equal marks**

Q.1.a) What do you mean by American Dream. Evaluate this concept and its articulation in American literature.

**OR**

b) Assess the impact of Civil Rights Movement and its engagement in American literature.

Q.2. a) Examine and justify the engagement of imagery and philosophy in the prescribed poems of Robert Frost.

**OR**

b) Comment on the idea of identity and liberation as emphasized by Maya Angelou in the prescribed poems.

Q.3. a) In *The Scarlet Letter*, the characters are pressured by religious and societal expectations. Explain in detail.

**OR**

b) Describe the relationships that slave mothers have with their children in *Beloved.* How are these relationships affected by slavery? How are they affected by freedom?

Q. 4. a) "Tennessee William's play *The Glass Menagerie* is a play about escapism from reality." Discuss

**OR**

b) Analyse the African American elements prominent in Lorraine Hansberry's *A Raisin in the Sun.*

**********



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA606026

Paper / Subject Code: 99038 / History : History Of Buddhism

(1)

MA — History - Sem III

(Time : 2Hours) (Marks: 60)

NB : 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

Q.1 Review the archaeological sources in the study of the history of Buddhism

OR

Comment on the biography of Gautama Buddha

Q.2 Review the various Buddhist Stupas and Viharas in India

OR

Describe the various religious councils of Buddhism.

Q.3 Examine the contribution of Emperor Ashoka to the spread of Buddhism in India

OR

Write the contribution of Emperor Kanishka and Emperor Harshavardhana in the spread of Buddhism

Q.4 Explain the significance of Sarnath and Bodhgaya in Buddhism

OR

Write information about Buddhist universities in ancient India

---



9F96E3C1CD55D8359CF8CE7B71B6E83B

(वेळ : २ तास) गुण : ६०

प्र १. बौद्ध धर्माच्या इतिहासाच्या अभ्यासातील पुरातत्वीय साधनांचा आढावा घ्या.

किंवा

गौतम बुद्धांच्या जीवन चरित्रावर भाष्य करा

प्र २. भारतातील विविध बौद्ध स्तूप व विहारांवर प्रकाश टाका.

किंवा

बौद्ध धर्माच्या विविध धर्म परिषदांचे वर्णन करा.

प्र ३. भारतातील बौद्ध धम्माच्या प्रसारात सम्राट अशोकाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

किंवा

बौद्ध धर्माच्या प्रसारामध्ये सम्राट कनिष्क आणि सम्राट हर्षवर्धनाचे योगदान लिहा

प्र ४. सारनाथ आणि बुद्धगया या ठिकाणांचे बौद्ध धर्मातील महत्व विशद करा

किंवा

प्राचीन भारतातील बौद्ध विद्यापीठांची माहिती लिहा

---



9F96E3C1CD55D8359CF8CE7B71B6E83B

MA-History - Sem III

Time- 2 Hours Total Marks: 60

**N.B.: 1.All questions are compulsory.**
**2. All questions carry equal marks.**

Q1 a) Describe the concept and theory of the tribes in India.

**OR**

b) Comment on the major tribal kingdoms in India

Q2 a) Explain the demands and methods of resistance of tribes against the British rule

**OR**

b) Enumerate the commercialization of forest and its impact on Tribal life in British period.

Q3 a) Describe the Santhal revolt and its significance in the 18th century.

**OR**

b) Examine the tribal revolts against British rule in the 19th century with special reference to Munda revolt.

Q4 a) State the provisions of British Forest and Land policies towards tribes in India.

**OR**

b) Analyse the impact of Missionaries policies on Tribes in India.

**********



DD52BAE19D915C35DF338C439EFEDEE0

(मराठी रुपांतर)

वेळ : २ तास

एकूण गुण-६०

सूचना - १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. अ) भारतातील आदिवासींची संकल्पना आणि सिध्दांताचे वर्णन करा .

**किंवा**

ब) भारतातील प्रमुख आदिवासी राज्यांवर भाष्य करा.

२. अ) आदिवासींच्या ब्रिटिश विरोधी प्रतिकारच्या पद्धती आणि मागण्या स्पष्ट करा.

**किंवा**

ब) वसाहत कालीन जंगलाच्या वाणिज्यकरणाच्या धोरणाचा आदिवासींच्या जीवनावरील झालेले परिणाम विशद करा.

३. अ) १८ व्या शतकातील ब्रिटिश विरोधी संथाल आदिवासींचा उठाव व त्याचे महत्त्व वर्णन करा.

**किंवा**

ब) मुंडा आदिवासी समुदायाच्या उठावाच्या विशेष संदर्भात १९ व्या शतकातील ब्रिटिश विरोधी आदिवासींच्या विविध उठावांचे परीक्षण करा.

४. अ) भारतातील आदिवासींच्या संदर्भातील ब्रिटीशांचे वन आणि जमीन विषयक धोरण सांगा .

**किंवा**

ब) भारतातील मिशनरी धोरणांचा आदिवासीच्या जीवनावरील परिणामाचे विश्लेषण करा.

**********



DD52BAE19D915C35DF338C439EFEDEE0

Paper / Subject Code: 99322 / History : Thinkers Of Modern Maharashtra

MA – History – Sem III

**Time: 2 Hours** **Marks- 60**

**NB:**

1. All questions are compulsory
2. All questions carry equal marks

Q 1 a) Analyze the Philosophy of Mahadev Govind Ranade's is philosophy sociology of India

**Or**

b) Explain the Gopal Ganesh Agarkar's Social awakening through his journalism

Q 2 a) Outline the ideological contribution of Vitthal Ramji Shinde in the context of Untouchability movement.

**Or**

b) Assess the Satyashodhak thoughts of Mahatma Jyotiba Phule

Q 3 a) Write a Critical comment on Communist philosophy of Manvendra Roy.

**Or**

b) Examine Sharad Patil's ideological framework based on Marxism

Q 4 a) Enumerate the contribution of Vinoba Bhave as a proponent of Gandhian thought in modern Maharashtra

**Or**

b) Evaluate the Indologist thought of R.G Bhandarkar and P. V Kane

.....



C66BA4F19AE80952A80AE3C88D105AA0

(मराठी रुपांतर )

वेळ : २ तास एकूण गुण-६०

सूचना १) सर्व प्रश्न **अनिवार्य** आहेत.
२) सर्व प्रश्नांना **समान** गुण आहेत.

प्रश्न १ अ) महादेव गोविंद रानडे यांच्या समाजशास्त्रीय तत्त्वज्ञानाचे विश्लेषण करा

**किंवा**

ब) गोपाळ गणेश आगरकर यांचे पत्रकारितेतुन प्रेरित झालेले समाज प्रबोधनाचे स्पष्ट करा

प्रश्न २ अ) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे अस्पृश्योद्धार चळवळीच्या संदर्भातील वैचारिक योगदान अधोरेखित करा

**किंवा**

ब) महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या सत्यशोधक विचारांचे मूल्यांकन करा

प्रश्न ३ अ) मानवेंद्र रॉय यांच्या साम्यवादी तत्त्वज्ञानावर टीकात्मक टिप्पणी लिहा.

**किंवा**

ब) शरद पाटील यांचे मार्क्सवादावर आधारलेली वैचारिक मांडणीचे परिक्षण करा

प्रश्न ४ अ) आधुनिक महाराष्ट्रातील गांधीवादी विचारांचे पुरस्कर्ते म्हणून विनोबा भावे यांचे योगदान विशद करा

**किंवा**

ब) आर जी भांडारकर व पा.वा काणे यांच्या प्राच्यविद्या विचारांचे मूल्यांकन करा

**********



C66BA4E19AE80952A80AE3C88D105AA0

Paper / Subject Code: 99116 / History : History Of Indian Archaeology

MA - History - Sem III

Time – 2Hrs

Marks – 60

N B – All Questions **are compulsory**.

All questions **carry equal marks.**

1. Write the definitions and scope of Archaeology in modern times.

Or

1. Describe the various excavated artifacts and its importance in Archaeological studies.

2. Comment on the subsistence patterns and the dwellings of Paleolithic and Mesolithic man.

Or

2. Explain the features of life during Jorve culture .

3. Explain the developmental stages of Harappan Civilization.

Or

4. Elaborate the religious and economic life of Harappa Civilization.

4. Focus on North Black Polished ware sites of Ancient India.

Or

4. Focus on the Megalithic sites of India .

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64

मराठी रुपांतर

**वेळ – २ तास** **गुण- ६०**

सूचना - सर्व प्रश्न **अनिवार्य आहेत.**

सर्व प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.

१.आधुनिक काळामध्ये पुरातत्व शास्त्राची व्याख्या आणि व्याप्ती लिहा.

किंवा

१. उत्खननातील मानवनिर्मित वस्तूंचे पुरातत्व शास्त्राच्या अभ्यासासाठी महत्व स्पष्ट करा.

२. पुराश्म आणि मध्याश्म काळातील मानवाच्या उदरनिर्वाहाची साधने आणि अधिवास ह्यावर भाष्य करा.

किंवा

२ जोर्वे संस्कृती काळातील मानवाच्या जीवनाची वैशिष्ठ्ये विषद करा.

३ हडप्पा संस्कृतीच्या विकासाचे टप्पे विषद करा.

किंवा

३ हडप्पा संस्कृतीच्या धार्मिक आणि आर्थिक जीवनाचे वर्णन करा.

४.प्राचीन उत्तर भारतातील रंगीत चकाकणारी काळी मृदापात्रे / NBPW स्थळांवर प्रकाश टाका.

किंवा

४ भारतातील महापाषण स्थळांवर प्रकाश टाका.

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64

Paper / Subject Code: 99116 / History : History Of Indian Archaeology

MA - History - Sem III

Time – 2Hrs

Marks – 60

N B – All Questions **are compulsory**

All questions **carry equal marks.**

1. Write the definitions and scope of Archaeology in modern times.

Or

1. Describe the various excavated artifacts and its importance in Archaeological studies.

2. Comment on the subsistence patterns and the dwellings of Paleolithic and Mesolithic man.

Or

2. Explain the features of life during Jorve culture .

3. Explain the developmental stages of Harappan Civilization.

Or

4. Elaborate the religious and economic life of Harappa Civilization.

4. Focus on North Black Polished ware sites of Ancient India.

Or

4. Focus on the Megalithic sites of India .

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64

मराठी रुपांतर

वेळ – २ तास

गुण- ६०

सूचना - सर्व प्रश्न **अनिवार्य आहेत.**

सर्व प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.

१.आधुनिक काळामध्ये पुरातत्व शास्त्राची व्याख्या आणि व्याप्ती लिहा.

किंवा

१. उत्खननातील मानवनिर्मित वस्तूंचे पुरातत्व शास्त्राच्या अभ्यासासाठी महत्व स्पष्ट करा.

२. पुराश्म आणि मध्याश्म काळातील मानवाच्या उदरनिर्वाहाची साधने आणि अधिवास ह्यावर भाष्य करा.

किंवा

२ जोर्वे संस्कृती काळातील मानवाच्या जीवनाची वैशिष्ठ्ये विषद करा.

३ हडप्पा संस्कृतीच्या विकासाचे टप्पे विषद करा.

किंवा

३ हडप्पा संस्कृतीच्या धार्मिक आणि आर्थिक जीवनाचे वर्णन करा.

४.प्राचीन उत्तर भारतातील रंगीत चकाकणारी काळी मृदापात्रे / NBPW स्थळांवर प्रकाश टाका.

किंवा

४ भारतातील महापाषण स्थळांवर प्रकाश टाका.

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64

MA - Sem III

(Time: 2 Hours) Total Marks: 60

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. All questions Carry equal marks

Q.1 Review the causes of French Revolution ?

**OR**

Write a detailed account of Napoleon Bonaparte's internal policy ?

Q.2 Write detailed information on Agricultural Revolution in Europe?

**OR**

Describe the causes responsible for industrial revolution?

Q. 3 Explain the stages of unification of Italy?

**OR**

Write detailed information on Crimean War ?

Q. 4 Discuss the reasons of World War I ?

**OR**

Explain the results of the Russian Revolution?

---



X51Y6403B2X51Y6403B2X51Y6403B2X51Y6403B2

(मराठी रूपांतर )

( वेळ : २ तास ) (एकुण गुण: ६०)

सूचना : १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १ फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या कारणांचा आढावा घ्या ?

**किंवा**

नेपोलियन बोनापार्टच्या अंतर्गत धोरणावर सविस्तर माहिती लिहा ?

प्र.२ युरोपमधील कृषी क्रांतीवर सविस्तर माहिती लिहा ?

**किंवा**

औद्योगिक क्रांतीस जबाबदार कारणांचे वर्णन करा ?

प्र. ३ इटलीच्या एकीकरणाचे टप्पे स्पष्ट करा ?

**किंवा**

क्रिमियन युद्धावर सविस्तर माहिती लिहा ?

प्र.४ पहिल्या महायुद्धाच्या कारणांवर चर्चा करा ?

**किंवा**

रशियन राज्यक्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा

---



X51Y6403B2X51Y6403B2X51Y6403B2X51Y6403B2

Paper / Subject Code: 99116 / History : History Of Indian Archaeology

MA - History - Sem III

Time – 2Hrs Marks – 60

N B – All Questions **are compulsory**.

All questions **carry equal marks.**

1. Write the definitions and scope of Archaeology in modern times.

Or

1. Describe the various excavated artifacts and its importance in Archaeological studies.

2. Comment on the subsistence patterns and the dwellings of Paleolithic and Mesolithic man.

Or

2. Explain the features of life during Jorve culture .

3. Explain the developmental stages of Harappan Civilization.

Or

4. Elaborate the religious and economic life of Harappa Civilization.

4. Focus on North Black Polished ware sites of Ancient India.

Or

4. Focus on the Megalithic sites of India .

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64

## मराठी रुपांतर

वेळ – २ तास गुण- ६०

सूचना - सर्व प्रश्न **अनिवार्य आहेत.**

सर्व प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.

१.आधुनिक काळामध्ये पुरातत्व शास्त्राची व्याख्या आणि व्याप्ती लिहा.

किंवा

१. उत्खननातील मानवनिर्मित वस्तूंचे पुरातत्व शास्त्राच्या अभ्यासासाठी महत्व स्पष्ट करा.

२. पुराश्म आणि मध्याश्म काळातील मानवाच्या उदरनिर्वाहाची साधने आणि अधिवास ह्यावर भाष्य करा.

किंवा

२ जोर्वे संस्कृती काळातील मानवाच्या जीवनाची वैशिष्ठ्ये विषद करा.

३ हडप्पा संस्कृतीच्या विकासाचे टप्पे विषद करा.

किंवा

३ हडप्पा संस्कृतीच्या धार्मिक आणि आर्थिक जीवनाचे वर्णन करा.

४.प्राचीन उत्तर भारतातील रंगीत चकाकणारी काळी मृदापात्रे / NBPW स्थळांवर प्रकाश टाका.

किंवा

४ भारतातील महापाषण स्थळांवर प्रकाश टाका.

---



CEC6AEEB608081FAE076D32EFA5A3E64